

Dansk kulturhistorisk Museumsforening

Mødet fandt sted i Folkets Hus i Halmstad, fredag den 1. september 1972 kl. 14.00, hvor følgende museer var repræsenteret: Bangsbomuseet, Djurslands Museum, Esbjerg Museum, Falsters Minder, Forhistorisk Museum Moesgaard, Frederiksborgmuseet, Gilleleje Museum, Helsingør Bymuseum, Helsingør komm. Saml. i Espergærde, Holbæk Museum, Horsens historiske Museum, Hørsholm egnens Museum, Jagt- og Skovbrugsmuseet, Museet på Jægerspris Slot, Kalundborg Museum, Kunstindustrimuseet, Københavns Bymuseum, »Den gamle By« Århus, Køge Museum, Langelands Museum, Musikhistorisk Museum, Nationalmuseet 1. afd., 2. afd., 3. afd., Næstved Museum, Odense Bys Museer, Orlogsmuseet, Kulturhistorisk Museum Randers, Antikvarisk Samling Ribe, Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning, Rosenborgsamlingen, Roskilde Museum, Svendborg Amts Museum, Sydsjællands Museum, Søllerød Kommunes Museum, Sønderborg Museum, Thisted Museum, Tøjhusmuseet, Varde Museum, Vendsyssel historiske Museum, Viborg Stiftsmuseum, Værløse Museum, Ølgod Museum, Aabenraa Museum samt Aalborg historiske Museum.

1. *Valg af dirigent:* Efter formandens velkomst og på dennes forslag valgtes overlæge E. Hovesen, Grenå, til mødets dirigent.
2. *Nye medlemmer:* Fra Flyvehistorisk Fællesudvalg, Vedbæk, forelå ansøgning om optagelse i foreningen. Ansøgningen godkendtes enstemmigt.
3. *Styrelsens beretning for 1971/72:* Formanden, museumsinspektør Peter Seeberg indledte styrelsens beretning med at mindes overinspektør, dr. phil. Aage Roussell, Museet for Danmarks Frihedskamp og museumsleder Eilif Larsen, Hobro, der begge var afgået ved døden i årets løb.

Seeberg fortsatte med at henvise til den afklarede fornemmelse af letsindighed overfor de daglige gøremål, som afholdelse af årsmødet i det fremmede giver, og han henviste derpå til Magnus Barfod, der var i Halland for ca. 900 år siden, og om hvem Magnusdrapa bl. a. siger:

Høyt steg flammer i vinden
Viskdalske enker fikk våke.

Det var Seebergs ønske, at danske museumsfolk ikke gav anledning til slige excesser.

Vedrørende *museumslovenes revision* udtalte Seeberg, at den evige uafklarethed med hensyn til mange museers økonomiske eksistens er det stadige interne onde, som tanker og samtaler ideligt kredser om. Vil ministeriets museumsudvalg, som nu er nedsat og har påbegyndt sit arbejde, afklare dette spørgsmål, eller vil udvalgsarbejdets økonomiske konsekvenser af folketinget blive udskudt eller skubbet videre til andre offentlige instanser i byrdefordelingens fornuftsbesmykkede navn. Om dette kan næppe noget medlem af museumsudvalget skønne noget.

I beretningen henvistes derpå til *museumsudvalget*, hvis nedsættelse denne forening har et betydeligt ansvar for, og som har til formål at udarbejde en betænkning som baggrund for en fælles museumslov gældende alle museumstyper, men måske med særlige afsnit for de kulturhistoriske og kunstmuseerne. Den kritik sammensætningen af dette femten-mands udvalg har vakt, blev omtalt, idet udvalget bortset fra de »fødte« medlemmer og en repræsentant for provinskunstmuseumsforeningen og en for denne forening også omfatter et antal museumsinteresserede medlemmer, heriblandt også et par museumsfolk, alle udpeget af kulturministeriet. En række museer, således den kulturhistoriske specialmuseumsgruppe og hovedstadens kunstmuseer har gennem disse valg kunnet føle deres interesser dårligt repræsenteret. Til utilfredsheden har også bidraget, at det efter kommissoriet igrunderen var ret ubegrænset, hvad udvalget kunne beskæftige sig med. »Ikke sært, at de pågældende museumsgrupper har følt, at der blev truffet bestemmelser henover hovedet på dem«. Formanden udtalte videre: Museumsudvalget er på godt og ondt blevet et interessefelt for samtlige danske museer. Det første de har haft, vistnok. Det er her muligt at begå dumheder på alles vegne og med temmelig langsigtet virkning. Det er derfor uhyre vigtigt, men sandeligt ikke mindre uhyre vanskeligt at formulere forløsningsmuligheder for tendenser, som alle allerede er enige om, på en måde, der virker forenklende og ikke forsnørklende. At udvalget udelukkende skulle besidde sådanne egenskaber, vil denne forsamling med rette være i tvivl om.

Beretningen omtalte endvidere, at udvalget strukturelt arbejder med to begreber, som allerede er diskuteret på Grenåmødet: *Amtsmuseumsråd* og i forlængelse heraf et offentligt organ, *amtsmuseumsnævn* til fordeling af særlige bevilgninger, samt et *statens museumsråd*, hvis sammensætning ikke er afklaret, men hvis opgave det vil være dels at være tilsyn som vort nuværende lokalmuseumstilsyn, dels at være et fælles kommunikationsorgan for samtlige museer. Seeberg anbefalede dette råd, idet han udtalte: Mon museerne ikke kan være tjent med at have et råd, som alle de øvrige kulturelle grupper har det: Biblioteker, teatre, musik. Det er jo museumsfolk, der skal styre det i fællesskab?

Om de økonomiske konsekvenser sagdes det i beretningen, at hverken de statsdrevne eller direkte statsstøttede museer ville blive inddraget under loven,

men at den afgørende reform for tilskudsmuseerne vil være, at tilskudsbremserne reduceres. Der har været talt om, at det absolutte loft ved 200.000 kroner skulle fjernes, mens 125 %-reglen skulle bevares. Den første forbedring vil blive hilst af de større, professionelt drevne museer med tilfredshed, mens de mindre museer vil se på det som en privilegering af dem, der har nok i forvejen. Herom udtaltes det: 125 %-reglen opretholdes dels som et bremseprincip, dels som en slags udkikspost. Fra denne regel kan ministeriet overse de økonomiske konsekvenser indenfor en lovs funktionstid. Den er ualmindelig besværlig at bringe en museumsbestyrelse og en kommunalbestyrelse til forståelse af, når man samtidig taler om basisår som en selvfølge. Findes der noget, der hindrer museernes udvikling, er det vistnok dette stykke hvis såfremt ifald. Den nedre grænse ved 20.000 kroner bør forhøjes, den er en sultegrænse, der, om den bevares, bør flyttes til 50.000 kr.

Hvad museerne har brug for er videre rammer at arbejde under, mere uvilkårligt udløste tilskud fra staten, ligesom der må kunne opbygges en rådighedssum, der kan anvendes til de museer, som er i en virkelig klemme. Mange museumsfolk og styrelsesmedlemmer er mere interesseret i, *hvornår* de kan få noget ud af de forjættelser, som den nuværende lov allerede rummer; thi en revision af loven med flytning af basisåret har allerede farvet mange museers budgetter og planlægninger. Det må være et ubetinget ønske fra denne forenings side, at folketinget får mulighed for at ændre basisåret, så den række af museer, der har bygget noget op på dette, får de fordele, flytningen medfører. Udvalgets arbejde og forslag vil ikke kunne præsenteres folketinget før i samlingen 1973/74.

Beretningen omtalte derpå museernes udbygning af deres *forhold til primær- og amtskommunerne* og de særdeles betydelige resultater, der er opnået. Mens græsset gror, dør »hønsemor« imidlertid ikke. Alene i Ringkøbing amt har tre museer kunnet ansætte daglige ledere, men også andre steder er der tale om betydelige fremskridt. Det fælles initiativ i amterne har samlet sig om pædagogisk arbejde og konserveringsanstalter, således at der på nuværende tidspunkt er et lille antal amtskonserveringsanstalter undervejs. Det er karakteristisk, at disse konserveringsanstalter ikke ønsker at blive selvforsynende institutioner, men virke som igangsættere og på de vanskeligste områder som medlemmer til special- og centralkonserveringsanstalterne.

På *udstillingsområdet* foregår der samvirke af frugtbar art, udtalte Seeberg og henviste til samarbejdet mellem hovedstadsmuseer og provinsmuseer og til hovedstadsmuseernes anbringelse af udstillinger i provinsen.

Udstillingsaktiviteten ved danske kulturhistoriske museer er som den pædagogiske aktivitet voldsomt forøget. Det er som det skal være, og der kan komme meget mere ud af det. Men forøgelsen skaber rimeligt nok uro hos dem, der har ansvaret: Er det nok blot at lave en pressesucces, er det tilstrækkeligt at producere sig som et dagblad, der skal ud hver eneste dag, eller har museerne ikke et ansvar dels overfor selve vidensbegrebet, dels overfor et publikum, som

ikke kan være tjent med andet end det mest omhyggeligt forberedte og gennemarbejdede.

Udstillingen som fænomen gennemgår også en slags intern bearbejdning. Hvad er udstilling? Hvorfor ikke film eller bog. Udstillingens genremæssige særkende må lægges fast, og udstillingen som formidling må undertiden forlades og erstattes af andre genrer, hvor dette skønnes fornuftigt.

Udover udstillingen bevæger *de historiske værksteder* sig, som vil give et begrænset publikum lejlighed til at deltage i arbejdsprocesser og levemuligheder fra forhistorisk og historisk tid. De udgør en art neorealisticke happenings med pædagogisk udbytte af format. De vokser i dag frem i forbindelse med museer eller på egen hånd. De er kommet for at blive. Museerne bør hjælpe dem, hvor de findes. De er én af vejene til at fastholde museerne som folkelige og ikke blot publikumsinstitutioner.

Formanden omtalte andre tendenser undervejs, nemlig *styrkelsen af museerne som forskningsinstitutioner*. Skal museerne specialisere deres forskning for at følge med institutterne og søge fælles beskyttelse sammen med disse eller ligger vejen i sammen med de nye grupper, som samler sig omkring museerne, at bygge disse op som frie forskningssteder med en anden arbejdsgang end de gamle akademiske institutioner.

Museerne har ikke fundet deres plads, heller ikke her, men der er al mulig grund til at uddybe den rolle, museerne allerede har påtaget sig: At formidle det stædige overskud af interesse for studium, forskning og kreativt arbejde, som til stadighed dukker op individuelt eller gruppemæssigt indenfor et museums arbejds-horisont.

I beretningen omtaltes et kommende *samarbejde på nordisk plan*: De mange strømninger, som nu gør sig gældende inden for museumsverdenen, de gode kontakter, som efterhånden er knyttet også udadtil, har også vakt forestillinger om, at der bør skabes fællesinstitutioner på nordisk plan på områder, hvor det næppe er rimeligt at lade de enkelte lande skøtte deres eget. En nordisk fællesinstitution omfattende en udstillingscentral, et dokumentationscenter og eventuelt en fælles basisuddannelse, alt styret af museerne selv er foreløbigt blot udkastet som en tanke, man kan vende og dreje på, men et samarbejde ville løse nogle af vore egne fremtidsproblemer.

Hvad det *organisationsmæssige område* angår, har de senere års drøftelser gået i den retning, at det ville være praktisk med en enkelt museumsorganisation. Sammenslutninger kan være praktiske, men de kan også reducere en egentlig aktivitet for en mere abstrakt. En dansk museumsorganisation bør således efter styrelsens opfattelse ikke føre til sammensmeltning, men højst til en konfederation af frie fraktioner, der selv afgør hvilke fælles interesser, de faktisk har.

Inden for en sådan institutionsorganisation vil der være de samme mangler, som der allerede er i kulturhistorisk museumsforening: De mange medarbejders manglende indflydelse og styrelsesmedlemmernes manglende tilstedevæ-

relse blev påpeget. Det er et alvorligt problem, som vil vokse i de kommende år, efterhånden som styrelsesmedlemmerne bliver sig deres indflydelsesmuligheder bevidst.

Faglige personaleorganisationer som Magisterforeningens museumssektion, Konservatorforbundet, eller personprægede sammenslutninger som Foreningen af danske Museumsmænd og Skandinavisk Museumsforbund dækker tilsammen en del af de roller, som institutionsforeningerne ikke kan dække, men hvordan kommer vi videre?

Styrelsen har overfor en situation under udvikling ment, at *foreningens vedtægter* måtte tillempes: For det første må det sikres, at samtlige museumsgrupper i foreningen repræsenteres i styrelsen, for det andet må det overlades til det enkelte museum, hvorvidt det vil lade sig repræsentere af et styrelsesmedlem, en leder, en medarbejder, for det tredje at det præsidentielle formandsvalg bør afløses af et parlamentarisk, hvor formanden vælges af og i styrelsen. Såfremt disse vedtægtsændringer godkendes af forsamlingen, vil der blive tale om praktisk talt nyvalg af bestyrelsen, forhåbentlig med det resultat, at der dristigt kan sigtes langt og nåes meget.

Foreningens sekretariat har betydet en kolossal aflastning også i det forgangne år, og den rutine, indsigt og intuition, som Kirsten Rex Andersen råder over, vil hjælpe den nye styrelse godt igang.

Formanden nævnede, at møderne på *Lakolk*, i *Grenå* og kurset på *Brandbjerg* højskole alle havde været overtegnede. Endvidere, at medlemsbladet *STOF's* redaktion er blevet overdraget Finn Grandt-Nielsen, Odense, hjulpet af et redaktionsudvalg bestående af Peter Laursen, Bangsbomuseet, Hans Jepsen, Orlogsmuseet og Niels-Knud Liebgott, Nationalmuseets 2. afd. og endelig omtaltes, at *Arv og Ejes* antologiske karakter har været udsat for kritik, og at styrelsen er enig i, at den blandede karakter nok bør opretholdes til en vis grad.

Ørslev Kloster har fået nyt tag, spisestuen er blevet sat i stand, og andre rum skal i den kommende tid restaureres. Det går godt, der er meget stor søgning, og økonomien er sikret ved en udvidet velvilje fra komtesse Olga Spønnecks Legats side.

Om foreningens placering i museumsverdenen udtalte Seeberg: »Foreningen råder over et praktisk potentiel, som sætter den i stand til at organisere og løse opgaver, som ingen anden dansk museumsorganisation ville have så let ved at gøre det. Men foreningen er ikke konsolideret. Det betvivles endnu af mange medlemmer, mange museer, at den overhovedet behøves. Det bliver færre og færre; lad det blive ingen.

Uden organisationens selvfølkelige placering i medlemmernes bevidsthed kommer vi ikke videre. Hvad nogle mente, var fremskridt, kommer da let til at virke som overgreb.«

Formanden bragte endelig en varm tak til ministeriet og dets embedsmænd, til lokalmuseumstilsynet, til de øvrige organisationer, til foreningens sekretær,

Munthe Morgenstjerne og til sekretariatets daglige leder, Kirsten Rex Andersen.

Som formand for ICOM's danske Nationalkomite rettede Seeberg til slut en bøn til deltagerne om at ville støtte den verdensmuseuskongres, der skal finde sted i Danmark i 1974.

I tilslutning til beretningen meddelte formanden, at han med beklagelse måtte oplyse, at han samme dags morgen fra ministersekretær Kjær, Kulturministeriet, telefonisk havde fået meddelelse om, at en lovrevision med henblik på flytning af basisåret ikke ville finde sted i den kommende folketingssamling. Denne oplysning affødte en række protestfyldte indlæg fra deltagerne. Der blev således henvist til, at en lang række museer i god tro havde budgetteret ud fra den forudsætning, at en flytning af basisåret ville finde sted, og at disse museer i finansåret 1973/74 ville blive stillet over for uoverskuelige økonomiske problemer. Forsamlingen pålagde derfor styrelsen over for ministeren indtrængende at henstille, at basisåret, som tilsigtet, bliver flyttet, og at staten dermed indfrier de forventninger, museerne med rimelig grund har næret og ud fra hvilke, de har disponeret. Forsamlingen ønskede endvidere, at der rettes henvendelse til Kommunernes Landsforening samt Amtsrådsforeningen for hermed at søge disses støtte til henvendelsen. Henvendelsen, der vedtoges af forsamlingen, udsendtes samme dag til dagspressen.

Formandens beretning godkendtes med akklamation.

4. *Godkendelse af regnskab for 1971/72:* Kassereren gennemgik regnskabet, der vedtoges, og styrelsen meddeltes decharge.
5. *Fastsættelse af kontingent:* Styrelsen foreslog uændret kontingent, hvilket godkendtes.
6. *Forslag til ændring af vedtægter.* Da kun 44 museer var repræsenteret, og da dette var mindre end halvdelen af foreningens medlemmer (jfr. gældende loves § 9), fastslog dirigenten, at forsamlingen ikke var beslutningsdygtig, hvorfor vedtagelse af nye vedtægter måtte udskydes til en kommende ekstraordinær generalforsamling.
En gennemgang af det tidligere udsendte forslags enkelte punkter fandt herefter sted, hvorunder en række ændringsforslag drøftedes og optoges i udkastet med henblik på forelæggelse for en kommende ekstraordinær generalforsamling.
7. *Forslag fra styrelse og medlemmer:* Der forelå ikke forslag til behandling under dette punkt.
8. *Valg til styrelsen:* Under henvisning til udskydelse af vedtagelse af nye vedtægter stillede formanden forslag om, at styrelsen, uden at ny- og genvalg

finder sted, fortsætter styrelsesfunktionerne, indtil afholdelse af den kommende ekstraordinære generalforsamling har fundet sted. Dette forslag blev enstemmigt vedtaget.

9. *Valg af revisorer:* På valg var museumsinspektør Jens Ole Lefevre, Skive, som genvalgtes.

10. *Styrelsen konstituerer sig:* Punktet udgik.

11. *Eventuelt: Palle Friis,* Hjørring, oplyste, at indhold og retningslinier for Arv og Eje havde været gjort til genstand for drøftelse, og at man var enedes om fremtidigt at ville tage et enkelt emne op til behandling, idet dette dog påtænkes belyst gennem flere artikler. Friis anmodede om tilslutning hertil. Forslaget vedtoges enstemmigt.

Sekretæren meddelte, at museumskommissionen efter tilsagn af dennes formand, kontorchef Thrane agter at nedsætte et underudvalg til behandling af specialmuseernes forhold, og at styrelsen i denne anledning i løbet af efteråret vil indkalde denne museumsgruppe til et orienterende møde, sandsynligvis på Frederiksborg.

Dirigenten hævede generalforsamlingen kl. 16.30, hvorefter formanden takkede dirigenten for hans fortræffelige ledelse af mødet og deltagerne for den livlige debat. Formanden gav endelig tilsagn om at den ekstraordinære generalforsamling snarest belejligt ville blive indkaldt og afholdt på et centralt sted.

B. Munthe Morgenstjerne